

Validering: de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute

0-meting

Kenniscentrum EVC

Oktober 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Introductie	4
1.1 Twee routes en het belang van verbinding	4
1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	7
1.3 Werkwijze.....	8
2 Resultaten 0-meting EVC-aanbieders	9
2.1 Steekproef.....	9
2.2 Uitvoering van validering	9
2.3 Beleid op validering EVC-aanbieders	10
2.4 (Op weg naar) verbinding	11
2.5 Conclusie.....	12
3 Resultaten Examencommissies.....	13
3.1 Steekproef.....	13
3.2 Beleid op validering en maatwerk	13
3.3 Valideringsprocedures voor volwassenen	14
3.4 Vrijstelling en maatwerktrajecten voor volwassenen.....	15
3.5 (Op weg naar) Verbinding.....	15
3.6 Conclusie.....	17
4 Rondetafelgesprekken	18
4.1 Opbrengsten	18
5 Conclusies en aanbevelingen	20
5.1 Conclusies	20
5.2 Aanbevelingen.....	21
6 Bijlagen	25
6.1 Bijlage 1 Vragenlijst voor EVC-aanbieders.....	25
6.2 Bijlage 2 Vragenlijst Examencommissies.....	27
6.3 Aanmeldingen rondetafelgesprek 2 oktober 2015.....	30

Samenvatting

Met het in kaart brengen en waarderen van eerder verworven kennis en kunde van mensen, ongeacht waar en hoe mensen die kennis en kunde verworven hebben (opleiding, cursus, werkervaring, vrijwilligerswerk et cetera), kan de loopbaanmobiliteit van mensen worden bevorderd. Met de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering wordt de focus op EVC als het enige instrument voor het erkennen en waarderen van deze verworven competenties verlaten. In het systeem van validering wordt onderscheid gemaakt tussen de arbeidsmarktroute en de onderwijroute. Wie zijn kennis en kunde wil laten valideren om loopbaanstappen te zetten, bijvoorbeeld naar een andere baan of functie, kan terecht bij een EVC-aanbieder in de arbeidsmarktroute. Wie zijn kennis en kunde wil laten valideren om (via een verkort traject) een diploma in het formele onderwijs (mbo en hoger onderwijs) te behalen, kan terecht bij de onderwijsinstelling in de onderwijroute. Bij zowel de arbeidsmarktroute als de onderwijroute kan meer maatwerk worden gerealiseerd in de keuze voor kwalificaties, de valideringsinstrumenten die worden gehanteerd en in de wijze waarop de kwaliteit wordt geborgd.

Zoals toegezegd in het AO van 21 januari 2015 is afgelopen jaar de transitie van het EVC-systeem naar het systeem van validering gemonitord, wat betreft ontwikkelingen rondom (de verbinding tussen) de arbeidsmarktroute en de onderwijroute. Hiertoe heeft het Kenniscentrum EVC in opdracht van het ministerie van OCW een onderzoek (0-meting) uitgevoerd onder EVC-aanbieders (n=30) en examencommissies uit het bekostigde en niet-bekostigde onderwijs van mbo (n=41) en ho (n=26). Er is daarom voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken die gelden voor alle EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen.

Uit het onderzoek ontstaat het beeld dat er een grote mate van bekendheid is onder EVC-aanbieders over de transitie, maar een minder grote bekendheid bij de examencommissies van de onderwijsinstellingen. De reacties van EVC-aanbieders geven aan dat het merendeel van de EVC-aanbieders zich richt op mbo-standaarden en bijna de helft van de aanbieders zich richt op branchestandaarden. Ho-standaarden worden dus minder gebruikt. Samen voeren respondenten 3.236 EVC-procedures uit per jaar uit. Aangezien deze vraag is beantwoord door 25/69 aanbieders, is de schatting op basis van deze aantallen dat er in totaal maximaal 9000 EVC-trajecten zijn uitgevoerd. Naast EVC voert een klein deel van de EVC-aanbieders (met name niet aan onderwijs verbonden) ook andere valideringsprocedures zoals ECVET, EVP (ervaringsprofiel), capaciteiten- en intelligentietesten, competentiemetingen en onderwijsintakes uit. Opmerkelijk genoeg is de variëteit aan valideringsinstrumenten dat EVC-aanbieders hanteert naast EVC ten opzichte van 2014 afgenomen, terwijl het in het nieuwe systeem van validering juist de bedoeling is dat EVC-aanbieders in de arbeidsmarktroute gebruik maken van de ruimte om meer verschillende valideringsinstrumenten en arbeidsmarktrelevante kwalificaties te hanteren. Met het oog op de toekomst is de helft van de EVC-aanbieders voornemens om hun valideringsinstrumenten, naast EVC, te verbreden na 2015 en ziet het merendeel ook een rol voor zichzelf weggelegd in de onderwijroute. De transitie heeft er blijkbaar voor gezorgd dat EVC-aanbieders zich zijn gaan oriënteren op een rol binnen de onderwijroute. EVC-aanbieders zien een rol voor zichzelf weggelegd in het uitvoeren van

verlengde intakes, betrokkenheid bij vormen van validering gericht op diplomering en wat EVC-aanbieders noemen 'objectieve intakes' of als 'een rol als onafhankelijk voorportaal'. EVC-aanbieders kunnen echter alleen een rol spelen in de onderwijsroute als (examencommissies van) onderwijsinstellingen in het kader van validering met externe EVC-aanbieders willen samenwerken. Zonder goede samenwerkingsafspraken in de keten lopen klanten van (externe) EVC-aanbieders het risico dat zij met de resultaten van valideringsprocedures niet goed terecht kunnen bij onderwijsinstellingen. Die ketensamenwerking wordt ook als belangrijk ervaren door EVC-aanbieders, waarbij goede afspraken met onderwijsinstellingen aan de voorkant over voorwaarden voor overdraagbaarheid en acceptatie van ervaringscertificaten noodzakelijk zijn en warme overdracht wenselijk is.

De reacties vanuit het onderwijs geven aan dat examencommissies minder zoeken naar samenwerking met externe EVC-aanbieders. Meer dan de helft van de onderwijsinstellingen lijkt maatwerktrajecten te bieden voor volwassenen, gebaseerd op eerder verworven competenties, al dan niet bepaald op basis van een EVC-procedure. Hoewel de respons op de enquête laag was, lijkt het dat binnen het mbo vaker beleid wordt geschreven op validering en maatwerk voor volwassenen. Deze verschillen tussen mbo en ho behoeven verder onderzoek om deze krachtig te kunnen onderbouwen. Het ho lijkt valideringsprocedures vaker zelf uit te voeren dan mbo-instellingen. In het mbo en ho worden verschillende valideringsinstrumenten ingezet: EVC, ECVET, intake-assessments, competentietests maar ook eigen ontwikkelde instrumenten. Onderwijsinstellingen, zowel mbo als ho, zien 'co-makership' gericht op de keuze voor beroepsproducten, valideringsprocedures en de kwaliteit van de EVC-rapportage als belangrijke voorwaarde voor ketensamenwerking. Andere aandachtspunten voor ketensamenwerking voortgekomen uit het vragenlijstonderzoek zijn o.a.: afspraken maken aan de voorkant (ketenaanpak) over het proces van intake tot verzilvering en cyclisch overleg/feedback om vertrouwen te creëren of te versterken.

Op basis van de uitkomsten uit het vragenlijstonderzoek zijn rondetafelgesprekken gevoerd met vertegenwoordigers vanuit verschillende achtergronden (mbo, ho, toezicht, kwaliteitsborging, branches, EVC-aanbieders). Een van de aanbevelingen vanuit de rondetafelgesprekken betreft de rol van de Inspectie van het Onderwijs in de ontwikkeling van de onderwijsroute voor validering en het bieden van maatwerk. Het belang van een aanmoedigende rol en de aanwezigheid bij diverse bijeenkomsten stimuleert examencommissies om vertrouwen te krijgen in het geven van vrijstellingen op basis van o.a. ervaringscertificaten. Ook kan het onduidelijkheid wegnemen rondom de ruimte die er is binnen de kaders om maatwerk te kunnen bieden. Daarnaast bleek uit deze gesprekken o.a. dat stimuleringsmaatregelen voor onderwijsinstellingen om het leren voor volwassenen aantrekkelijk te maken en ervaring op te doen, hier een positief effect op kunnen hebben. Een mogelijke optie die genoemd is, is het stimuleren van outputbekostiging.

Voor EVC-aanbieders is de aanbeveling om de ketenbenadering onderdeel te laten zijn van de nieuwe kwaliteitscode EVC voor de arbeidsmarktroute. Andere aanbevelingen hebben betrekking op het 'bij elkaar in de keuken' kijken door EVC-aanbieders en examencommissies om transparantie te scheppen en vertrouwen te laten groeien. Daarnaast zijn ook genoemd: het beschrijven van good practices die de hele keten

beslaat, het besteden van aandacht en bekendheid aan de transitie van het EVC-systeem naar de twee routes en het beschrijven van kwalificaties in leeruitkomsten en herkenbare eenheden zodat verbinding tussen branchekwalificaties en reguliere kwalificaties gestimuleerd wordt.

Bij de implementatie van de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute en de verbinding daartussen zijn vooral de EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen zelf aan zet. Bij de uitvoering van de aanbevelingen die gedaan zijn, kan een aantal organisaties een belangrijke rol spelen, een stimulerende functie hebben of zorgen dat de aanbevelingen worden uitgevoerd. Organisaties als de Inspectie van het Onderwijs, NVAO, de nieuwe uitvoeringsorganisatie voor kwaliteitsborging op de arbeidsmarkt (Nationaal Kenniscentrum EVC), het Servicepunt examinering, de MBO Raad, de Vereniging Hogescholen en de VSNU spelen een belangrijke rol.

1 Introductie

Het kalenderjaar 2015 is een overgangsjaar voor EVC. Het EVC-systeem dat momenteel van kracht is (inclusief beleidsregel, register en ondersteuning beoordelende organisaties), wordt gefaseerd afgebouwd en zal in zijn geheel afgebouwd zijn eind 2017. Er komen twee mogelijke routes voor validering: een arbeidsmarktroute (met privaat vormgegeven kwaliteitsborging) en een onderwijsroute. De transitie van EVC naar een systeem van validering is het resultaat van de bezinning op het EVC-systeem. Minister Bussemaker van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft eind 2012 om deze bezinning gevraagd in een beleidsreactie¹ op het inspectierapport 'Examencommissies en ervaringscertificaten in het mbo en hbo'² dat eerder dat jaar is uitgebracht.

De convenantpartners EVC (d.w.z. georganiseerde werkgevers, werknemers en overheid) hebben de minister van OCW geadviseerd een nieuw systeem van validering in te richten, met onderscheid in een arbeidsmarktroute en een onderwijsroute. De minister heeft dit advies overgenomen en de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. De convenantpartners EVC hebben in hun advies aangegeven dat de verbinding tussen beide routes een belangrijk uitgangspunt vormt.

In dit kader heeft het Kenniscentrum EVC, als onderdeel van Nederlands Leven Lang Leren (NPLLL), op verzoek van het ministerie van OCW een onderzoek uitgevoerd (0-meting) onder EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen naar de transitie van het huidige EVC-systeem richting een systeem van validering, met aandacht voor de verbinding tussen de arbeidsmarkt- en onderwijsroute.

1.1 Twee routes en het belang van verbinding

Validering van kennis en kunde

Met het in kaart brengen en waarderen van eerder verworven kennis en kunde van mensen, ongeacht waar en hoe mensen die kennis en kunde verworven hebben (opleiding, cursus, werkervaring, vrijwilligerswerk etc.), kan de loopbaanmobiliteit van mensen worden bevorderd. Met de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering wordt de focus op EVC als het enige instrument voor het erkennen en waarderen van deze verworven competenties losgelaten.

Convenantpartners EVC hebben de minister destijds geadviseerd om te werken met twee routes waardoor de kwaliteiten van individuen beter inzichtelijk gemaakt kunnen worden en benut kunnen worden voor individuele loopbaandoelen³. Hieronder wordt eerst het verschil tussen de twee routes geschetst en wordt daarna ingegaan op het doel van de verbinding tussen de twee routes.

---

¹ Zie: [Beleidsreactie op Inspectierapporten flexibel onderwijs Leven Lang Leren 3 december 2012](#)

² Zie: [Examencommissies & Ervaringscertificaten – over evc in het mbo en hbo](#)

³ Zie: [Toekomstbestendige inrichting van het stelsel voor erkenning verworven competenties, Kamerstukken 2012-2013, 30 012, nr. 40.](#)

Twee routes

In het nieuwe systeem van validering wordt onderscheid gemaakt tussen twee routes van validering; de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute. Deze routes sluiten aan bij de verschillende typen doelstellingen die mensen kunnen hebben voor het laten valideren van hun kennis en kunde. Bij de arbeidsmarktroute gaat het om het versterken van de arbeidsmarktpositie van werknemers en werkzoekenden, die een wens hebben over te stappen of door te groeien naar een andere baan of functie. Zij kunnen met bijvoorbeeld een ervaringscertificaat laten zien over welke kennis en vaardigheden zij reeds beschikken. Bij de onderwijsroute wordt de validering uitgevoerd door een onderwijsinstelling en leidt de validering van eerder verworven kennis en vaardigheden via vrijstellingen tot (een verkort scholingstraject naar) een formeel diploma.

De vormgeving van het systeem van validering in twee routes vergemakkelijkt het bieden van maatwerk binnen het onderwijs doordat het eenvoudiger is om het instrument of de route te kiezen die aansluit bij de specifieke loopbaandoelen van de kandidaat. De kwaliteitsborging wordt voor beide routes op een passende wijze vormgegeven. Op de onderwijsroute in het mbo is toezicht van de Inspectie van het Onderwijs van toepassing conform het Toezichtkader mbo. In het hoger onderwijs valt validering onder de beoordelingskaders in het kader van accreditatie door de NVAO. Beide vormen van externe kwaliteitsborging zijn publiek gefinancierd.

De kwaliteitsborging van de arbeidsmarktroute wordt op een eigen passende wijze privaat gefinancierd en vormgegeven. Recentelijk is een stap gezet in de vormgeving van de arbeidsmarktroute. De convenantpartners EVC hebben besloten dat de kwaliteitsborging van EVC in de arbeidsmarktroute wordt belegd bij een nieuwe uitvoeringsorganisatie, namelijk het Nationaal Kenniscentrum EVC; expertisecentrum arbeidsmarkt.

In het overzicht hieronder worden de verschillen tussen de twee routes voor validering op hoofdlijnen geschetst.

Route 1 Validering binnen op arbeidsmarkt	Route 2 Validering binnen onderwijsroute
<i>Doel:</i> kandidaten met een arbeidsmarkt loopbaandoel (zoals verandering van baan of functie) de mogelijkheid bieden om verworven competenties te laten erkennen.	<i>Doel:</i> kandidaten met een diplomadoel de mogelijkheid bieden een verkort scholingstraject aan te bieden op basis van eerder verworven competenties.
<i>Standaard:</i> crebo, croho, branche, anders (o.a. ECVET eenheden)	<i>Standaard:</i> crebo, croho
<i>Uitvoering:</i> EVC-aanbieders (privaat, en aan onderwijsinstellingen gelieerd)	<i>Uitvoering:</i> mbo-instellingen (roc's, aoc's, vakinstellingen) en hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten). NB. Onderwijsinstellingen kunnen de validering zelf uitvoeren of hiervoor samenwerkingsafspraken maken met EVC-aanbieders.

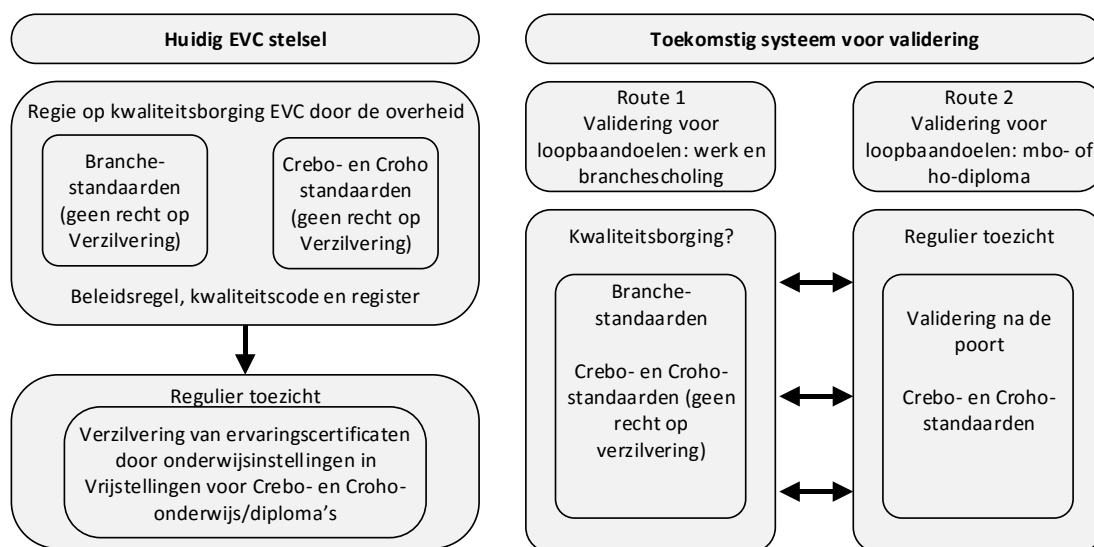
Route 1 Validering binnen op arbeidsmarkt	Route 2 Validering binnen onderwijsroute
<i>Kwaliteitsborging:</i> privaat kwaliteitssysteem voor EVC-aanbieders op de arbeidsmarkt (aangepaste kwaliteitscode en EVC register) door Nationaal Kenniscentrum EVC	<i>Kwaliteitsborging:</i> Inspectie van het Onderwijs (mbo) en NVAO (hoger onderwijs)
<i>Valideringsinstrumenten, o.a.</i> <ul style="list-style-type: none"> • EVC-procedure gericht op ervaringscertificaat • EVP • E-portfolio 	<i>Valideringsinstrumenten, o.a.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Intake-assessment • EVC-procedure gericht op vrijstellingen • E-Portfolio • Competentietesten
<i>Resultaat:</i> document ter ondersteuning voor de verdere loopbaanontwikkeling	<i>Resultaat:</i> vrijstelling voor onderwijs en/of examinering

Verbinding routes

In Figuur 1 zijn de twee routes geïllustreerd en is tevens een vergelijking gemaakt met het huidige EVC-systeem. De illustratie laat zien dat beide routes volwassenen kunnen helpen bij een leven lang leren (LLL) en dat ze elkaar niet uitsluiten. De twee routes functioneren dan ook parallel aan elkaar en kunnen als elkaars vangnet fungeren. De vangnetfunctie betekent dat kandidaten kunnen overstappen naar de andere route indien hun loopbaandoel verandert en daardoor beter aansluit bij de alternatieve route. Verbinding tussen de twee routes moet het dus mogelijk maken om de uitkomsten van validering op de arbeidsmarktroute (bijvoorbeeld een Ervaringscertificaat) mee te nemen voor een onderwijsroute. Dit kan het geval zijn indien een kandidaat in eerste instantie versterking van de arbeidsmarktpositie als doel had, maar op een later moment alsnog besluit een mbo- of ho-diploma te willen behalen. Hij of zij kan dan bijvoorbeeld zijn ervaringscertificaat meenemen als startpunt voor maatwerk in het onderwijs.

Hoewel de overstap naar een andere route mogelijk moet zijn, dient hierbij te worden aangetekend dat mensen voorafgaand aan de start van een valideringsprocedure de gelegenheid geboden moet worden een weloverwogen keuze te maken voor validering in de arbeidsmarktroute óf de onderwijsroute. Aanbieders van valideringsprocedures hebben de verantwoordelijkheid hen te ondersteunen bij het maken van de juiste keuze. Op deze wijze wordt voorkomen dat mensen onnodig via de arbeidsmarktroute naar het onderwijs stappen met de valideringsresultaten. Als mensen een diploma willen behalen, zouden zij direct bij validering in de onderwijsroute moeten uitkomen. Eventueel kan een onderwijsinstelling daarvoor samenwerken met een externe EVC-aanbieder. In dat geval hebben beiden de verantwoordelijkheid dusdanige afspraken te maken dat overdraagbaarheid en acceptatie van valideringsresultaten gewaarborgd worden.

Figuur 1 De twee valideringsroutes: de arbeidsmarkt- en onderwijsroute

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaf tijdens het Algemeen Overleg Leven Lang Leren op 21 januari 2015 (Verslag Algemeen overleg LLL 21 januari) aan dat de overheid de transitie van EVC naar een systeem van validering zal monitoren, waaronder de verbinding tussen beide routes (arbeidsmarktroute en onderwijsroute). Het ministerie van OCW heeft vervolgens aan het Kenniscentrum EVC verzocht een onderzoek uit te voeren naar de stand van zaken wat betreft de ontwikkeling van validering in de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute en de verbinding tussen beide routes. De resultaten van deze 0-meting zijn daarnaast van belang voor een aantal andere lopende initiatieven die voor zowel de arbeidsmarkt als het onderwijs betekenis hebben: de verkenning van de vormgeving van kwaliteitsborging van validering op de arbeidsmarkt, pilots flexibel onderwijs voor volwassenen in het hoger onderwijs en de ECVET-pilots in het mbo.

Om de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering te kunnen monitoren wordt gestart met het in kaart brengen van de huidige situatie. Op basis hiervan kunnen aandachtspunten worden geformuleerd voor de verdere ontwikkeling van de routes en de mogelijkheid om de verbinding tussen de routes te leggen en/of versterken.

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *Hoe werken EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen aan de ontwikkeling van een systeem van validering in de arbeidsmarktroute en de onderwijsroute en op welke wijze werken zij aan een verbinding tussen deze twee routes?*

Om conclusies en aanbevelingen in een context te kunnen plaatsen zijn de volgende subvragen onderzocht:

- In hoeverre zijn EVC-aanbieders en examencommissieleden bekend met de transitie van het EVC-systeem naar het systeem van validering?
- Welke valideringsprocedures en -instrumenten worden er door EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen ingezet in respectievelijk de arbeidsmarkt- en

onderwijsroute?

- Op welke manier stimuleren onderwijsinstellingen via beleid en vrijstellingen onderwijs voor volwassenen?
- Op welke manier wordt er momenteel samenwerkt tussen EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen?
- Welke afspraken kunnen volgens EVC-aanbieders en examencommissieleden de samenwerking tussen beiden tot stand brengen of versterken?

1.3 Werkwijze

In juni 2015 zijn vragenlijsten uitgezet naar EVC-aanbieders en examencommissies binnen het bekostigde en niet-bekostigde mbo en het hoger onderwijs. De uitkomsten van het vragenlijstonderzoek zijn besproken in een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van OCW, het ministerie van SZW, Inspectie van het Onderwijs en Stichting van de Arbeid. Samen met deze klankbordgroep zijn discussiepunten bepaald voor de rondetafelgesprekken. De uitnodiging voor de rondetafelgesprekken zijn verspreid onder deelnemers aan het vragenlijstonderzoek en partijen die actief zijn rondom EVC, waaronder: Inspectie van het Onderwijs, ministerie van OCW en SZW, Stichting van de Arbeid, CvB's vanuit het mbo en ho, examencommissies, Stichting Examenkamer, EVC-aanbieders, MBO Diensten, Vereniging Hogescholen, Kwaliteitsnetwerk mbo, MBO Raad en de NRTO. De VSNU is niet uitgenodigd omdat er binnen universiteiten nog weinig gebruik gemaakt wordt van EVC/validering.

Voorliggend rapport is het resultaat van het vragenlijstonderzoek. De opbrengst uit de rondetafelgesprekken staan vermeld in het laatste hoofdstuk, inclusief aandachtspunten en aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van beide routes en de verbinding daartussen, evenals uitgangspunten voor vervolgonderzoek. In de volgende twee hoofdstukken worden de conclusies gepresenteerd, gebaseerd op reacties van EVC-aanbieders en examencommissies. Beide vragenlijsten zijn volledigheidshalve aan dit rapport toegevoegd (Bijlage 1 en Bijlage 2).

2 Resultaten 0-meting EVC-aanbieders

2.1 Steekproef

De vragenlijst is verspreid via het adressenbestand van het EVC-register, waarin alle erkende EVC-aanbieders staan vermeld. Van de 69 EVC-aanbieders heeft bijna de helft (43%) van de EVC-aanbieders de vragenlijst ingevuld ($n = 30$). De non-response komt neer op 57%. Van het totaal aantal respondenten zijn 11 EVC-aanbieders (37%) verbonden aan een onderwijsinstelling (contractpoot). De overige 19 aanbieders (63%) betreft private, zelfstandige organisaties. Indien het onderscheid tussen wel of niet aan een onderwijs verbonden EVC-aanbieder van belang is bij het interpreteren van de resultaten, dan is dit expliciet aangeven.

Niet alle respondenten hebben de vragenlijst helemaal ingevuld. In totaal hebben 25 EVC-aanbieders de volledige vragenlijst ingevuld. Er is daarom voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken die gelden voor alle EVC-aanbieders. Er zijn momenteel 69 erkende EVC-aanbieders. Het grootste deel van de vragen in de vragenlijst is beantwoord door 20 EVC-aanbieders.

2.2 Uitvoering van validering

De EVC-aanbieders zijn gevraagd op welke standaarden zij zich richten bij het uitvoeren van EVC-procedures. Het merendeel van de EVC-aanbieders richt zich op mbo-standaarden (83%), ongeacht of ze verbonden of niet verbonden zijn aan een onderwijsinstelling. Een aanzienlijk deel van de aanbieders richt zich (ook) op branchestandaarden (43%). Ho-standaarden worden in vergelijking met mbo-standaarden en branchestandaarden het minst gebruikt om EVC-procedures op te baseren (ho, 27%).

Op basis van de vragenlijst kan een inschatting gemaakt worden van het aantal uitgevoerde EVC-procedures per jaar. De 25 EVC-aanbieders die deze vraag konden beantwoorden, voeren samen 3.236 EVC-procedures per jaar uit. Aangezien deze vraag is beantwoord door 25/69 aanbieders, is de schatting op basis van deze aantallen dat er in totaal maximaal 9000 EVC-trajecten zijn uitgevoerd. Het merendeel van deze procedures wordt uitgevoerd door niet-verbonden EVC-aanbieders ($n=16$). Samen voeren deze niet aan een onderwijsinstelling verbonden EVC-aanbieders 2.876 procedures uit wat gelijk staat aan 89% van het totaal aantal uitgevoerde procedures. Op basis van onderzoek de afgelopen jaren (Ecorys, Kenniscentrum EVC) naar het aantal uitgevoerde EVC-procedures is de verwachting dat het aantal uitgevoerde trajecten bekend vanuit dit vragenlijstonderzoek niet compleet is. Uit eerder onderzoek zijn aantallen tussen de 14.500 en 17.000 procedures gevonden.

Naast het uitvoeren van EVC-procedures voert een klein deel van de EVC-aanbieders (11%) verbonden aan een onderwijsinstelling naast EVC-procedures ook andere valideringsprocedures uit. Voor de niet-verbonden EVC-aanbieders ligt dit iets hoger (19%). Van hoeveel andere valideringsprocedures gebruik wordt gemaakt, is onbekend. Het aantal valideringsprocedures, anders dan EVC-procedures, verschilt sterk per EVC-aanbieder. In totaal voeren de 25 aanbieders die deze vraag hebben beantwoord 786 valideringsprocedures per jaar uit. Deze worden vrijwel allemaal uitgevoerd door niet-

verbonden EVC aanbieders (99%).

Voorbeelden van andere valideringsprocedures die uitgevoerd worden, zijn: ECVET, EVP (ervaringsprofiel), capaciteiten- en intelligentietesten, competentiemetingen en onderwijsintakes. De genoemde valideringsinstrumenten die ingezet worden, komen overeen met de resultaten uit onderzoek dat het Kenniscentrum EVC in 2014⁴ uitvoerde. Toen gaf 50% van de respondenten aan valideringsinstrumenten, anders dan EVC, in te zetten. Het aandeel EVC-aanbieders dat ook andere valideringsinstrumenten inzet, lijkt dus te zijn afgenomen ten opzichte van 2014. Onduidelijk is wat de oorzaak hiervan is.

2.3 Beleid op validering EVC-aanbieders

Bijna alle respondenten zijn op de hoogte van de transitie van het EVC-systeem. Van de 30 EVC-aanbieders die hebben gereageerd, geven 29 aanbieders (97%) aan bekend te zijn met de transitie van het huidige EVC-systeem naar een systeem met een route op de arbeidsmarkt en een route binnen de onderwijsroute.

Veranderingen in werkwijze

Ongeveer de helft van de EVC-aanbieders geeft aan (48%, $n = 12$) na 2015 een breder palet aan valideringsinstrumenten te gaan inzetten, maar over de concrete invulling is weinig duidelijkheid gegeven. Een aantal EVC-aanbieders geeft aan nog niet te weten welke valideringsinstrumenten ze zullen inzetten. Valideringsinstrumenten en mogelijkheden die worden genoemd zijn onder andere het E-portfolio, modulair opleiden in combinatie met EVC, 3^e leerweg, ECVET, validering van examenprocessen, competentiemetingen en onderwijsintakes.

In de vragenlijst is een vraag gesteld of EVC-aanbieders de werkwijze ten aanzien van de intake gaan aanpassen wanneer de invoering van beide routes een feit is. Iets meer dan de helft van de EVC-aanbieders (56%) verbonden aan een onderwijsinstelling, geeft aan de intake te gaan aanpassen. Er is door één respondent onderbouwd op welke wijze de werkwijze wordt aangepast, namelijk aandacht voor betere vraagstelling om te adviseren over de meest geschikte route (arbeidsmarkt of onderwijsroute). Van de niet aan een onderwijsinstelling verbonden EVC-aanbieders verwacht slechts één EVC-aanbieder de intake te gaan aanpassen. Over de wijze waarop de intake wordt aangepast of de reden waarom andere EVC-aanbieders hun intake niet herzien, is weinig bekend.

Bijna drie vierde van de EVC-aanbieders (72%, $n = 18$) gaat zich, naast EVC op de arbeidsmarkt, focussen op een rol ten aanzien van validering binnen de onderwijsroute. De EVC-aanbieders zien verschillende mogelijkheden voor hun rol in dit proces. De genoemde rollen variëren van het uitvoeren van verlengde intakes voor onderwijsinstellingen, betrokkenheid bij vormen van validering gericht op certificering en diplomering (onbekend is of dit door de overheid gereguleerde opleidingen zijn of niet), insourcing van validering binnen de poort voor volwassenen en objectieve intakes tot de functie van onafhankelijk voorportaal voor opleidingsinstellingen.

---

⁴ *Onderzoek EVC: aantallen 2013 en 2014* (Kenniscentrum EVC, p. 4)

2.4 (Op weg naar) verbinding

Voorlichting

EVC-aanbieders zijn gevraagd naar de voorlichting die zij bieden aan kandidaten. Zij zijn gevraagd of ze naar kandidaten communiceren dat ze geen garanties kunnen geven voor wat betreft de mogelijkheid van vrijstelling van onderwijs en/of het behalen van diploma's op basis van een ervaringscertificaat, maar dat dit besluit altijd wordt genomen door examencommissies. Alle respondenten (100%) laten blijken dat zij dit in de voorlichting aangeven. Dit geldt ook voor het merendeel van de EVC-aanbieders (83%) indien het gaat om het behalen van een diploma als loopbaandoel voor EVC. Zij communiceren in hun voorlichting aan opdrachtgevers en klanten dat zij hiervoor een onderwijsinstelling moet benaderen.

Ketensamenwerking

De EVC-aanbieders die verbonden zijn aan een onderwijsinstelling geven aan dat zij vooral samenwerken met de betreffende instelling. Eén enkele aanbieder geeft aan samen te werken met twee onderwijsinstellingen. Van de niet aan onderwijs verbonden EVC-aanbieders geeft iets meer dan de helft (53%) aan dat ze aan de voorkant afspraken willen maken om samenwerking te bewerkstelligen of hebben deze afspraken al gemaakt met onderwijsinstellingen. Ze geven aan dat een warme overdracht (ketensamenwerking) naar een onderwijsinstelling hoge prioriteit heeft. Dit bleek ook uit een eerder uitgevoerd onderzoek door het Kenniscentrum EVC waarbij een warme overdracht tussen EVC-aanbieder en onderwijsinstelling kan bijdragen aan de verzilvering⁵, de onafhankelijkheid hierbij niet uit het oog verliezende. Het aantal onderwijsinstellingen waarmee deze niet aan onderwijs verbonden EVC-aanbieders samenwerken, varieert tussen aanbieders van 2 tot 19.

Afspraken

Het merendeel van de respondenten (70%, $n = 20$) maakt afspraken met onderwijsinstellingen over acceptatie van ervaringscertificaten of is hierover in gesprek. Op deze wijze bevorderen zij de mogelijkheden van kandidaten om hun ervaringscertificaat te kunnen laten verzilveren. Dit is ook in lijn met de vormgeving van de pilots ECVET die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd, waarbij heldere afspraken aan de voorkant de acceptatie van de uitkomsten van validering als input voor verzilvering optimaliseert.

Om de ketensamenwerking te optimaliseren, zijn de volgende zaken van belang volgens de EVC-aanbieders:

- nauwere samenwerking en gebruik van dezelfde instrumenten;
- de garantie van het in behandeling nemen door de examencommissie indien het ervaringscertificaat van een erkende EVC-aanbieder afkomstig is;
- cyclisch proces van overleg en feedback;
- korte lijnen tussen EVC-aanbieder en onderwijsinstelling.

---

⁵ *Onderzoek naar Verzilvering van ervaringscertificaten. Belemmeringen, oplossingen en aanbevelingen* (Kenniscentrum EVC, maart 2012, p. 27)

2.5 Conclusie

Er is voorzichtigheid geboden om conclusies te trekken die gelden voor alle EVC-aanbieders. Er zijn momenteel 69 erkende EVC-aanbieders. Het grootste deel van de vragen in de vragenlijst is beantwoord door 20 EVC-aanbieders.

Er blijken voorzichtige stappen te worden gezet naar de inzet van andere valideringsinstrumenten dan EVC. Dit gebeurt echter vrijwel alleen door niet aan onderwijs verbonden EVC-aanbieders. Na 2015 zal dit door een aantal aanbieders opgenomen worden in hun beleid ten aanzien van validering.

De verbinding wordt al binnen de keten gezocht. Ongeveer driekwart van de EVC-aanbieders ziet voor zichzelf een rol binnen de onderwijsroute weggelegd. Aan de voorkant wordt door een aantal EVC-aanbieders afspraken gemaakt over bijvoorbeeld verzilvering van ervaringscertificaten. Een goede ketenaanpak (warme overdracht) is hierbij belangrijk.

3 Resultaten Examencommissies

3.1 Steekproef

In totaal hebben 68 examencommissies de vragenlijst ingevuld, waarvan 41 examencommissies vanuit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo, 60%) en 26 commissies uit het hoger onderwijs (ho, 38%). Van één examencommissie is onduidelijk waaraan hij/zij verbonden is. De examencommissies vanuit het mbo zijn dus sterker vertegenwoordigd in dit onderzoek dan commissies vanuit het ho. Dit betekent dat er met enige voorzichtigheid uitspraken gedaan moeten worden over de verschillen tussen het mbo en ho. Ook kunnen, gezien het beperkte aantal respondenten, geen generieke uitspraken worden gedaan over het (bekostigd en niet-bekostigd) mbo of ho. De respondenten zijn voornamelijk afkomstig vanuit het bekostigde onderwijs. Vanuit het mbo zijn 9 van de 41 respondenten (22%) werkzaam binnen het niet-bekostigde onderwijs en voor het ho is deze verdeling 10/26 (38%). De vragenlijst is door een groot deel van de examencommissies niet volledig ingevuld ($n=29$, 43%). Mogelijk heeft dit te maken met de lengte van de vragenlijst of de aard van de vragen, maar dit valt niet af te leiden uit de opmerkingen gemaakt in de vragenlijst. De verdeling van respondenten staat in Tabel 1 weergegeven.

	<i>N</i>	<i>n</i> bekostigd	<i>n</i> niet-bekostigd
Mbo	41	32	9
Ho	26	16	10
Totaal	68	48	19

Tabel 1 Verdeling respondenten Examencommissieleden

De vragenlijst voor Examencommissieleden is verspreid via het Kwaliteitsnetwerk mbo, het netwerk validering, het netwerk Examinering, het NL3H netwerk hoger onderwijs en de NRTO. Door te werken met tussenpersonen kunnen er geen conclusies worden getrokken over de non-response voor deze groep respondenten.

3.2 Beleid op validering en maatwerk

Landelijk beleid

In de vragenlijst zijn de examencommissies gevraagd naar hun bekendheid met de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering met een afzonderlijke arbeidsmarktroute en onderwijsroute. Ongeveer twee derde van de respondenten geeft aan niet bekend te zijn met deze ontwikkelingen (62%). De onbekendheid lijkt groter te zijn binnen het ho waar 77% aangeeft hier niet van op te hoogte zijn tegenover 54% in het mbo. De bekendheid is in beide gevallen iets hoger binnen het bekostigde onderwijs in vergelijking met het niet-bekostigde onderwijs. Over het algemeen geven bovenstaande resultaten aan dat de onbekendheid met de huidige ontwikkelingen rondom het EVC-systeem groot is binnen de onderwijsinstellingen.

Instellingsbeleid

De meeste commissies geven aan dat er binnen hun onderwijsinstelling beleid is om maatwerk of verkorte trajecten voor volwassenen aan te bieden (70%). Op basis van de deelnemende examencommissies uit het mbo en ho blijkt dit gebruikelijker voor de respondenten van het mbo (80%) dan voor de respondenten van het ho (54%).

Uit de respons blijkt verder dat instellingen sterk verschillen in de manier waarop zij hun beleid vormgeven; een aantal respondenten geeft in de opmerkingen aan dat het beleid instellingsbreed vormgegeven wordt, terwijl anderen aangeven dat het beleid per opleiding verschilt. Het beleid binnen onderwijsinstelling richt zich onder andere op de vormgeving van het intakeproces, de inzet van valideringsinstrumenten, vrijstellingsprocedures en certificering. De aanwezigheid van dit beleid sluit aan bij de ontwikkelingen dat, hoewel nog steeds beperkt, het aandeel van roc's en ho-instellingen een groei laat zien op de post initiële scholingsmarkt.⁶

3.3 Valideringsprocedures voor volwassenen

Momenteel wordt in ongeveer de helft van de deelnemende onderwijsinstellingen (mbo 46%, ho 56%) gebruik gemaakt van gestandaardiseerde valideringsprocedures in de vorm van EVC-procedures. Deze procedures worden door ongeveer de helft van de instellingen zelf uitgevoerd. EVC-procedures worden in een aantal onderwijsinstellingen ingezet om vrijstelling op te baseren. Indien vrijstelling wordt verleend aan volwassenen voor onderwijs en/of examinering, wordt er namelijk over het algemeen rekening gehouden met eerder verworven competenties (door gemiddeld 80% van de examencommissies).

Naast EVC worden ook andere valideringsinstrumenten en werkwijzen ingezet door onderwijsinstellingen om tot vrijstellingen te komen. Uit de resultaten valt geen schatting te maken van het deel van de onderwijsinstellingen die gebruik maakt van andere valideringsinstrumenten dan EVC. Hierdoor kunnen ook geen conclusies worden getrokken over het deel van de instellingen dat valideringsinstrumenten inzet ongeacht de vorm. De resultaten geven wel inzicht in het soort valideringsinstrumenten en methoden die worden ingezet. In het mbo zijn dit bijvoorbeeld EVC-rapportages, ervaringscertificaten, waarderingsonderzoeken, ECVET-procedure, diploma's en certificaten, gemeenschappelijke kennisbasis voor verlenen van vrijstellingen, vrijstellingenmatrix of eigen ontwikkelde valideringsinstrumenten. In het ho zijn dit onder andere intake-assessments, eigen competentiematrixen/scan, overdracht van ECTS, diploma's en EVC-examens. In de keuze van het valideringsinstrument maken de meeste mbo-scholen (82%) onderscheid tussen instrumenten gericht op vrijstelling van onderwijs en vrijstelling van examens. Echter, het is onduidelijk welke instrumenten voor welke vrijstellingsvraagstukken (d.w.z. onderwijs of examinering) worden ingezet.

Uit de vragenlijstresultaten lijkt verder dat valideringsprocedures in het ho vaker zelf worden uitgevoerd dan in het mbo (63% t.o.v. 48%). In zowel het mbo als ho zijn valideringsprocedures beschikbaar voor de meeste domeinen (mbo) en sectoren (ho). Volgens respondenten van het mbo zijn valideringsprocedures beschikbaar voor alle domeinen, met name voor het domein Zorg en Welzijn. Daarnaast zijn er ook relatief veel procedures beschikbaar voor de Bouw en Infra, Techniek en Procesindustrie en Veiligheid en Sport. In het ho zijn volgens de respondenten niet voor iedere sector valideringsprocedures beschikbaar, de sector Landbouw en natuurlijke omgeving is

---

⁶ Bron: Buisman, M. & Van Wijk, B (2011). Een leven lang leren: De vraag en het aanbod van het beroepsonderwijs. Expertisecentrum Beroepsonderwijs.

bijvoorbeeld geen enkele keer genoemd. De sector Economie wordt daarentegen door relatief veel respondenten genoemd als een sector waarin valideringsprocedures beschikbaar zijn.

3.4 Vrijstelling en maatwerktrajecten voor volwassenen

Examencommissies lijken zowel in het mbo als in het ho iets vaker vrijstelling te geven voor examinering, al dan niet in combinatie met vrijstelling van onderwijs (mbo 88% examinering vs. 64% onderwijs; ho 88% examinering vs. 63% onderwijs). Het mbo-beeld lijkt op dit vlak vergelijkbaar met het beeld van het ho. Opvallend in deze resultaten is dat niet alle respondenten uit het ho aangeven dat kandidaten bij hen met vrijstelling van examinering ook recht hebben op vrijstelling van onderwijs, terwijl de tentamens waaruit de examinering bestaat deel uitmaken van de onderwijseenheden.

Het aantal maatwerktrajecten dat per jaar wordt aangeboden aan volwassenen varieert sterk tussen onderwijsinstellingen; schattingen lopen uiteen van 0 tot 2500 trajecten. Deze aantallen zijn gebaseerd op (grote) schattingen van respondenten. Ongeveer de helft van de respondenten (47%) blijkt een (grote) inschatting te kunnen maken van deze aantallen. Het overige deel van de respondenten gaf in de vragenlijst in de opmerkingen aan dat zij geen zicht hebben op deze aantallen. Voor de examencommissies was het wel mogelijk om aan te geven *of* er aanbod is van maatwerktrajecten.

In lijn met de bevinding dat er vaker beleid lijkt te zijn geschreven gericht op maatwerk voor volwassenen binnen het mbo in vergelijking met het ho, lijkt ook het aantal mbo-instellingen waar maatwerktrajecten voor volwassenen worden geboden hoger dan het aantal ho-instellingen (mbo 84% t.o.v. ho 58%). Voor het mbo lijkt dat er vaker maatwerktrajecten worden geboden in het niet-bekostigde (NB) onderwijs dan in het bekostigde (B) onderwijs (NB: 100%, $n=5$; B: 80%, $n=16$). Voor het ho geldt het omgekeerde; namelijk dat er vaker maatwerktrajecten worden geboden in het bekostigde onderwijs in vergelijking met het niet-bekostigde onderwijs (B: 73%, $n=8$; NB: 38% $n=3$). Alvorens harde conclusies te trekken over deze verschillen zal toetsend vervolgonderzoek nodig zijn.

De aanwezigheid van beleid op maatwerktrajecten voor volwassenen zou een verklaring kunnen zijn voor het hoger aantal daadwerkelijke maatwerktrajecten in het mbo ten opzichte van het ho. Er is binnen de onderwijsinstellingen geen vaste wijze waarop maatwerk wordt geboden; het kunnen verkorte of maatwerktrajecten betreffen waarin de studieduur gelijk blijft. Trajecten worden veelal individueel ontworpen. Dit geldt zowel voor het bekostigde als het niet-bekostigde onderwijs. De resultaten staan niet toe om uitspraken te doen over het beeld dat er heerst met betrekking tot wat onder maatwerktrajecten wordt verstaan en of examencommissies uit het bekostigde en niet-bekostigde onderwijs op dit punt verschillen.

3.5 (Op weg naar) Verbinding

Samenwerking met EVC-aanbieders

Ongeveer één op de twee respondenten (56%) geeft aan dat de onderwijsinstelling zelf de valideringsprocedure uitvoert (mbo: 48%; ho 58%). Weinig respondenten hebben

aangegeven of zij, indien zij niet zelf de procedure uitvoeren, samenwerken met externe organisaties zoals EVC-aanbieders. Enkele respondenten vanuit het mbo geven expliciet aan dat er wordt samengewerkt met externe organisaties zoals EVC-aanbieders. Een drietal respondenten vanuit het mbo geeft expliciet aan dat de examencommissie betrokken is geweest bij de totstandkoming van de EVC-procedure en het ervaringscertificaat. Op deze wijze wordt geborgd dat de examencommissie het ervaringscertificaat kan overnemen. De antwoorden gegeven in het vragenlijstonderzoek geven geen duidelijk beeld over de invulling van de samenwerking maar schetst wel het beeld dat samenwerking tussen EVC-aanbieders en het onderwijs niet de standaard is. Deze opbrengst is in lijn met een eerder uitgevoerd onderzoek door het Kenniscentrum EVC, waaruit blijkt dat het samenspel tussen de speelvelden EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen, aandacht nodig heeft⁷.

Ketensamenwerking

Examencommissies zijn gevraagd of zij in het valideringsproces een rol zien voor EVC-aanbieders die momenteel niet aan de onderwijsinstelling verbonden zijn en hoe zij deze samenwerking zouden vormgeven. Vanuit de onderwijsinstellingen komt het signaal dat het vooral belangrijk is om te zorgen voor 'co-makership' als het gaat om de keuze voor beroepsproducten, valideringsprocedures en de kwaliteit van de EVC-rapportage. Hier moeten volgens de respondenten duidelijke afspraken over gemaakt worden. Daarnaast geven mbo-scholen aan inzage te willen krijgen in de EVC-procedures om dezelfde kwaliteit te borgen voor deze procedures als voor eigen examens. Ook geven examencommissies aan dat ze graag de mogelijkheid hebben om steekproefsgewijs uitgevoerde procedures te bekijken om het vertrouwen in de kwaliteit van het proces en het product te behouden. EVC-aanbieders kunnen volgens leden van examencommissies dus een rol vervullen als samenwerkingspartner en ontwikkelaar. Vertrouwen tussen beide partijen moet er zijn om de samenwerking succesvol te laten zijn; het proces van intake tot en met verzilvering moet zijn afgestemd tussen beide partijen.

Het ho laat een ander beeld zien, commissieleden uit het ho geven aan dat zij het valideringsproces liever zelf organiseren en laten dus minder ruimte voor betrokkenheid van EVC-aanbieders binnen het onderwijs.

Afspraken

In lijn met het voorgaande geven leden uit ho-examencommissies aan dat er geen afspraken zijn over een ketensamenwerking en ontbreekt het beeld over wenselijke afspraken om een samenwerking aan te gaan.

Respondenten vanuit het mbo geven vaker dan respondenten uit het ho aan dat er voorwaarden en afspraken zijn gemaakt om te komen tot ketensamenwerking (mbo = 10; ho = 1). Dit betreft de samenwerking met erkende EVC-aanbieders en werkgevers die met name afstemming moeten zoeken met de examencommissie over de mogelijkheden van EVC-rapportages. Dit moet leiden tot wederzijds vertrouwen in de deugdelijkheid van de EVC-rapportages. Eén van de respondenten geeft aan dat zij een informatiebrochure hebben ontwikkeld waarin staat aangegeven wat er wordt verwacht van een EVC-rapportage om besluiten te nemen en certificaten te verzilveren. Verdere afspraken die

---

⁷ *Onderzoek naar Verzilvering van ervaringscertificaten. Belemmeringen, oplossingen en aanbevelingen* (Kenniscentrum EVC, maart 2012, p. 26)

wenselijk zijn betreffen wederzijdse duidelijkheid en transparantie over de uitgangspunten (bijvoorbeeld gedragscriteria uit het kwalificatiedossier), bewijslast, taakverdeling, prijs, kwaliteit, verantwoordelijkheid, doorlooptijd en verwachtingen van de samenwerking.

3.6 Conclusie

Uit de resultaten kan voorzichtig geconcludeerd worden dat ongeveer de helft van de onderwijsinstellingen betrokken bij het onderzoek werken met valideringsprocedures en dat de onbekendheid met de transitie van het EVC-systeem binnen onderwijsinstellingen nog groot lijkt. De samenwerking met EVC-aanbieders lijkt daarnaast niet voor alle deelnemende onderwijsinstellingen de standaard te zijn. Op basis van de reacties uit het vragenlijstonderzoek lijkt er een verschil te zijn tussen het mbo en het ho met betrekking tot samenwerking gericht op validering. Hoewel er meer examencommissies uit het mbo dan uit het ho hebben deelgenomen aan het onderzoek lijkt het erop dat examencommissies in het mbo vaker op de hoogte zijn van de transitie van het EVC-systeem.

Daarnaast suggereren de resultaten dat er binnen mbo-instellingen vaker beleid geschreven is op validering en maatwerk voor volwassenen en lijkt maatwerk volgens de respondenten vaker mogelijk gemaakt te worden in het mbo dan in het ho. Ook wijzen de resultaten in de richting, dat er in het mbo meer samenwerking is met externe partijen of dat er behoefte is om dit te ontwikkelen. Hieruit kan voorzichtig worden geconcludeerd dat het mbo meer gericht is op samenwerking met externe EVC-aanbieders dan het ho. Laatstgenoemde biedt dan ook vaker zelf valideringsprocedures aan en voert deze zelf uit.

Onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk om binnen de onderwijsroute valideringsprocedures goed in te richten, al dan niet in samenwerking met EVC-aanbieders. Indien onderwijsinstellingen de voorkeur geven aan externe samenwerking dan is voor de EVC-aanbieder en examencommissie een belangrijke taak weggelegd om wederzijds vertrouwen te creëren. Volgens onderwijsinstellingen kan 'co-makership' als het gaat om de keuze voor beroepsproducten, valideringsprocedures en de kwaliteit van de EVC-rapportage een bijdrage leveren aan het opbouwen van deze vertrouwensrelatie.

De resultaten laten niet zien wat respondenten precies weten over de huidige ontwikkelingen, hoeveel maatwerk er daadwerkelijk geboden wordt en er is minimaal inzicht verkregen in hoe de samenwerking met externen er precies uitziet of verbeterd kan worden. Deze vragen waren mogelijk te lastig om te beantwoorden voor examencommissieleden en vormen input voor de rondetafelgesprekken of verder onderzoek.

4 Rondetafelgesprekken

De rondetafelgesprekken hebben als doel gehad om op basis van onderzoeksresultaten te komen tot aanbevelingen voor de verdere implementatie van de twee routes voor validering. Ruim 20 deelnemers hebben vanuit verschillende achtergronden (mbo, ho, toezicht, kwaliteitsborging, branches, EVC-aanbieders) input geleverd op een vijftal vraagstukken. Deze vraagstukken zijn geformuleerd naar aanleiding van de bespreking van de conceptrapportage met de klankbordgroep. Input vanuit de klankbordgroep heeft de focus gelegd op de volgende besprekpunten:

1. Op welke manier wordt er al samengewerkt met de andere partij (onderwijs of EVC-aanbieder) en wat zijn de succesfactoren en knelpunten hierin?
2. Welke afspraken tussen EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen zijn nodig om de verbinding in de keten te leggen/te versterken?
3. Welke prikkels kunnen stimuleren dat maatwerk volgt op validering?
4. Wat is nodig om met gevalideerde onderdelen van een branchekwalificatie een maatwerk opleiding te volgen (crebo/croho) en wat hebben EVC-aanbieders/onderwijsinstellingen hier voor nodig?
5. Op welke manier kan bekendheid met deze ontwikkelingen binnen de gehele keten worden gestimuleerd?

4.1 Opbrengsten

Hieronder wordt de input op de verschillende vraagstukken puntsgewijs aangegeven. De opbrengsten zijn uiteindelijk vertaald naar concrete aanbevelingen. Deze worden in het volgende hoofdstuk 'Conclusies en aanbevelingen' gepresenteerd.

1. Op welke manier wordt er al samengewerkt met de andere partij (onderwijs of EVC-aanbieder) en wat zijn de succesfactoren en knelpunten hierin?
  - *Vormgeving samenwerking:* samenwerking is vaak vormgegeven tussen specifieke opleiding en EVC-aanbieder en niet instellingsbreed.
  - *Succesfactoren:* onderling vertrouwen door opgebouwde werkrelatie/benutten van bestaande relaties is van belang (erkend EVC-aanbieder zijn is niet voldoende om vertrouwen te krijgen). Korte lijnen tussen EVC-aanbieder en examencommissie en duidelijkheid naar EVC-aanbieders en kandidaten dat de examencommissie *altijd* de kwaliteitslat bepaalt. Afspraken tussen EVC-aanbieder en examencommissie over wat een goed proces en product is. Een grote groep kandidaten vergemakkelijkt het vormgeven van maatwerk.
  - *Knelpunt vanuit EVC-aanbieders:* vooraf duidelijkheid bieden over het wel/niet accepteren van EVC-certificaten, mismatch tussen 'bril' van EVC-aanbieder en examencommissie, positionering EVC-aanbieder binnen het onderwijs en inhoudelijke belemmeringen in verzilvering van ervaringscertificaten (o.a. taal- en rekeneisen).
  - *Knelpunt vanuit het onderwijs:* onduidelijkheid over de totstandkoming/kwaliteit van EVC-certificaten, onduidelijkheid over speelruimte binnen toezichtkader om maatwerk te bieden en valideringsproducten te accepteren en mismatch tussen 'bril' van EVC-aanbieder en examencommissie.

2. Welke afspraken tussen EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen zijn nodig om de verbinding in de keten te leggen/te versterken?
  - Afspraken gericht op de kwaliteit van valideringsproducten.
  - Afspraken over de voorwaarden voor acceptatie van valideringsproducten.
  - Meer eenduidigheid in het ho (door te werken met leeruitkomsten).
  - EVC-aanbieder naar de eigen procedures en producten laten kijken vanuit de 'bril' van de examencommissie.
  - Examencommissies voorwaarden/eisen laten communiceren voor EVC-aanbieders.
  - Inspectie en NVAO nog meer in de rol zetten om examencommissies het vertrouwen te geven dat ze onderbouwd kunnen verantwoorden waarom besluiten worden genomen.
  - Leerresultaten als basis hanteren voor examinering en validering.
  - Team/peergroups maken tussen betrokkenen binnen het onderwijs en EVC-aanbieder om elkaars wereld te verkennen.
  - EVC-aanbieder stimuleren om een breder palet aan valideringsinstrumenten aan te bieden, zodat dit aansluit bij verschillende doelen zodat een mismatch tussen doel en instrument kan worden voorkomen.
  - Vraaggestuurd aanbod voor maatwerk – afstemming met arbeidsmarkt.
3. Welke prikkels kunnen stimuleren dat maatwerk volgt op validering?
  - Outputgerichte bekostiging van diploma's om efficiënt opleiden te stimuleren en te belonen.
  - De keuze van een onderwijsinstelling om zich te richten op volwassenen en maatwerk met een docententeam dat daarvoor de ruimte krijgt.
4. Wat is nodig om met gevalideerde onderdelen van een branchekwalificatie een maatwerk opleiding te volgen (crebo/croho) en wat hebben EVC-aanbieders/onderwijsinstellingen hier voor nodig?
  - Focus op leerresultaten.
  - Focus in validering op kwaliteit uitvoeren én examen.
5. Op welke manier kan bekendheid met deze ontwikkelingen binnen de gehele keten worden gestimuleerd?
  - Er is behoefte aan ondersteuning in de praktische implementatie van deze ontwikkelingen. Hoe geef je de routes vorm?
  - Het beschrijven en verspreiden van good practices waarin wordt samengewerkt in de keten: goed voorbeeld doet goed volgen.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Voorliggend onderzoek is gericht op het beantwoorden van de volgende vraag: *'Hoe werken EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen aan de ontwikkeling van een systeem van validering in de arbeidsmarktroute en de onderwijroute en op welke wijze werken zij aan een verbinding tussen deze twee routes?'*

Alvorens in te gaan op de conclusies dient een kanttekening geplaatst te worden gericht op de interpretatie van onderzoeksresultaten. Gezien het geringe aantal deelnemende EVC-aanbieders en examencommissies moeten resultaten met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen spelen op verschillende wijze in op de ontwikkelingen. Uit het vragenlijstonderzoek blijkt dat de helft van de EVC-aanbieders voornemens is om hun valideringsinstrumenten, naast EVC, te verbreden na 2015 en ziet het merendeel een rol voor zich weggelegd in het onderwijs als onafhankelijk voorportaal. Die rol kunnen EVC-aanbieders echter alleen vervullen als (examencommissies van) onderwijsinstellingen in het kader van validering willen samenwerken met externe EVC-aanbieders en daar goede afspraken mee maken, gericht op het waarborgen van overdraagbaarheid en acceptatie van resultaten van valideringsprocedures van individuen. De ontwikkelingen lijken EVC-aanbieders te stimuleren om hun palet aan valideringsinstrumenten te gaan verbreden, maar of zij dit in praktijk ook gaan doen vereist een meting op een later moment. Opmerkelijk genoeg is de variëteit aan valideringsinstrumenten die EVC-aanbieders hanteren afgenomen ten opzichte van 2014, terwijl het in het nieuwe systeem van validering juist de bedoeling is dat EVC-aanbieders in de arbeidsmarktroute gebruik maken van de ruimte om een grotere diversiteit te hanteren aan valideringsinstrumenten (naast EVC) en arbeidsmarktrelevante kwalificaties.

Eén van de opvallende verschillen tussen EVC-aanbieders en examencommissies, voortgekomen uit het vragenlijstonderzoek, is dat EVC-aanbieders aangeven dat er verbinding in de keten wordt gezocht door aan de voorkant goede afspraken te maken. Verder blijkt uit de reacties dat onderwijsinstellingen nog niet zoveel samenwerking zoeken. Het lijkt erop dat als er wordt samengewerkt, dit vaker gebeurt in het mbo dan in het ho. In het mbo lijkt er ook meer te worden samengewerkt met EVC-aanbieders voor het vormgeven van de onderwijroute dan in het ho. Mogelijk valt dit te verklaren doordat er vaak geen sprake is van een vast aanspreekpunt binnen onderwijsinstellingen voor de EVC-aanbieder of omdat, zeker wat betreft het ho, zij gebruik maken van hun eigen expertise gericht op validering. Dat er vanuit het onderwijsveld minder samenwerking wordt gezocht dan vanuit de EVC-aanbieders, heeft mogelijk te maken met de wens van EVC-aanbieders als onafhankelijk voorportaal deel uit te willen maken van de onderwijroute, terwijl onderwijsinstellingen de validering binnen de onderwijroute vaker zelf uitvoeren. Dit duidt op mogelijke risico's voor klanten van EVC-aanbieders die de resultaten van valideringsprocedures willen gebruiken voor instroom in (een verkort traject in) het onderwijs; is overdraagbaarheid en acceptatie wel voldoende gewaarborgd? Ook kan het te maken hebben met de onbekendheid omtrent de transitie van het EVC-systeem in het onderwijs of mogelijk met het gebrek aan vertrouwen en de 'bezorgdheid' rondom Inspectiebezoeken, zo blijkt uit de rondetafelgesprekken. Examencommissies

gaven tijdens deze rondetafelgesprekken ook aan dat er onduidelijkheid heerst over de ruimte binnen het toezichtkader om maatwerk te kunnen bieden. Het aantal maatwerktrajecten dat wordt uitgevoerd blijkt lastig in te schatten voor de respondenten. Hierdoor is het momenteel nog niet mogelijk om gegronde uitspraken te doen over het effect van de transitie op validering binnen het onderwijs als basis voor maatwerk. Dit vereist vervolgonderzoek op een later moment, waarin de effecten van o.a. de pilots flexibilisering in het hoger onderwijs worden meegenomen.

Samenvattend kan gesteld worden dat de 0-meting laat zien dat er door EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen wordt gereageerd op de ontwikkelingen van de transitie. De verandering die teweeg is gebracht in houding en/of activiteiten sluiten aan bij de beoogde doelstellingen, maar moeten nog verder worden vormgegeven en vragen om aandacht en verdere monitoring. Op basis van de conclusies uit het vragenlijstonderzoek en de rondetafelgesprekken zijn hieronder aanbevelingen geformuleerd.

5.2 Aanbevelingen

De aanbevelingen zijn geclusterd in vijf groepen: aanbevelingen gericht op (1) validering binnen het onderwijs, (2) validering op de arbeidsmarkt, (3) verbinding tussen beide routes, (4) branchestandaarden en (5) communicatie rondom de ontwikkelingen van de twee routes. Aangezien de rondetafelgesprekken als doel hadden om aanbevelingen te formuleren, zijn de meeste aanbevelingen uit deze gesprekken afkomstig. Indien anders, dan is dit expliciet aangegeven. Indien mogelijk is er per aanbeveling aangegeven voor wie er een rol is weggelegd in het oppakken en uitvoeren van de aanbeveling.

1. Validering in de onderwijsroute

- Het creëren van pilots flexibilisering in het mbo (vergelijkbaar met de pilots in het ho) als opvolger van de ECVET-pilots. Het stimuleert mbo-scholen om ervaring op te doen met maatwerkonderwijs en het flexibel inrichten van onderwijs voor volwassenen. Het ministerie van OCW kan hier een belangrijke rol als initiator in spelen.
- Bij onderwijsinstellingen het realiseren van flexibel onderwijs voor volwassenen stimuleren. De Inspectie van het Onderwijs/NVAO kan hierin een belangrijke rol spelen. Bijvoorbeeld: het hanteren van criteria om onderbouwd tot vrijstellingen te komen, waarbij het als een plus wordt gezien wanneer een onderwijsinstelling maatwerktrajecten aanbiedt voor de doelgroep volwassenen. Hieraan kunnen examencommissies vertrouwen ontnemen dat op dit moment nog ontbreekt, zoals zij zelf aangaven tijdens de rondetafelgesprekken. Waar mogelijk kan dit nog worden meegenomen in de ontwikkeling en/of communicatie van het nieuwe toezichtkader in het mbo. Hetzelfde geldt voor de NVAO rondom de ontwikkeling en communicatie van een nieuw beoordelingskader om flexibel onderwijs voor volwassenen gebaseerd op leeruitkomsten te faciliteren.
- Onderwijsinstellingen voorlichten over valideringsinstrumenten en examencommissies voorlichting geven over het verlenen van vrijstellingen voor examinering op basis van validering van eerder verworven competenties. Het Servicepunt Examinering kan hierin een voorlichtende en ondersteunende rol op zich nemen.

- Onderzoeken of diplomabekostiging als prikkel gebruikt kan worden om flexibel maatwerk mogelijk te maken/te stimuleren. Door te focussen op de output en niet op de input, wordt de nadruk gevestigd op een diploma en minder op de weg naar een diploma toe. Dat werkt voor onderwijsinstellingen als prikkel om flexibel maatwerk te bieden (naast de mogelijkheden binnen het mbo voor de derde leerweg).
- 'Volume' in de maatwerktrajecten voor volwassenen stimuleren. Validering binnen het onderwijs voor volwassenen wordt namelijk pas echt praktisch als er volume is en onderwijsinstellingen dus de mogelijkheid hebben om ervaring op te doen met het creëren van maatwerk. Roc's, hogescholen en universiteiten zullen onderwijskundig leiderschap moeten tonen om volwassenen via validering en maatwerk te kunnen bedienen. De MBO Raad, Vereniging Hogescholen en de VSNU kunnen een rol spelen om het gesprek aan te gaan met hun leden over flexibel onderwijs voor volwassenen en de consequenties hiervan.
- Inrichten van servicepunten (verlengde intake, 'EVC binnen de onderwijspoort) als startpunt voor flexibel maatwerk. Deze aanbeveling is gericht aan onderwijsinstellingen en vraagt hen om servicepunten in te richten voor verlengde intake en validering als startpunt voor flexibel maatwerk. Hier kunnen zij indien wenselijk samenwerking zoeken met EVC-aanbieders.
- Onderwijsinstellingen stimuleren om in samenwerking met het bedrijfsleven vraaggestuurd maatwerk te bieden binnen bijvoorbeeld regionale arrangementen. Publiek private samenwerking centra (PPS, bijvoorbeeld Centres of Expertise) kunnen hier mogelijk een sturende, stimulerende rol in spelen. Leerwerkloketten zouden hier ook een rol kunnen spelen, zij het wellicht in mindere mate, vanwege de kleinschaligheid.
- Uit het vragenlijstonderzoek komt de aanbeveling naar voren om onderwijsinstellingen te stimuleren om, indien de expertise over validering binnen de eigen onderwijsinstelling ontbreekt, de expertise van een EVC-aanbieder te benutten.
- Zowel de reacties op de vragenlijst als de opbrengst uit de rondetafelgesprekken wijzen uit dat EVC-aanbieders gestimuleerd moeten worden om nog meer in een ketenaanpak te investeren om zo vertrouwen te ontwikkelen bij o.a. examencommissies. Het Nationaal Kenniscentrum EVC, kan deze ketenaanpak opnemen in de nieuwe kwaliteitscode EVC. Belangrijk is om aan de voorkant, dus voorafgaand aan de samenwerking, afspraken met elkaar te maken over het verloop van de het proces, de te hanteren procedures en op te leveren producten om vragen of problemen achteraf bij de verzilvering te voorkomen ('co-makership'). Het komt de kwaliteit van de producten ook ten goede.
- Good practices beschrijven en verspreiden vanuit de ECVET-pilots ten aanzien van flexibele maatwerktrajecten voor volwassenen op basis van validering en succesvolle ketensamenwerking. Het Servicepunt Examinering kan mogelijk een rol in spelen in de ontwikkeling van deze good practices. Waar de aanbeveling vanuit de rondetafelgesprekken is om de Inspectie van het Onderwijs aan te laten sluiten als gesprekspartner.
- Uit het vragenlijstonderzoek komen een aantal aanknopingspunten naar voren voor vervolgonderzoek. Vervolgonderzoek kan zich bijvoorbeeld richten op (mogelijke) verschillen tussen mbo/ho al dan niet bekostigd onderwijs als het gaat om het

beleid en uitvoering van maatwerktrajecten. Het verdient de aanbeveling om vervolgonderzoek te richten op de mogelijke verschillen in aanpak en uitkomsten. Het ministerie van OCW en de NRTO kunnen hier een rol in nemen. Hetzelfde geldt voor vervolgonderzoek gericht op de bekendheid met de transitie van het EVC-systeem en de vormgeving van ketensamenwerking.

2. Validering in de arbeidsmarktroute

- EVC-aanbieders stimuleren om een breder palet aan valideringsinstrumenten aan te bieden. Hoewel uit het vragenlijstonderzoek blijkt dat EVC-aanbieders de intentie hebben om een breder palet aan te bieden, moet blijken of dit in praktijk zo uitpakt. Het Nationaal Kenniscentrum EVC heeft een belangrijke rol in het vormgeven van de arbeidsmarktroute. Via de nieuwe kwaliteitscode EVC kan zij EVC-aanbieders stimuleren om hun aanbod in valideringsinstrumenten te verbreden. Ook voor sociale partners is hier een rol weggelegd om een breder palet aan valideringsinstrumenten te stimuleren, zowel aan de vraagkant (werkgevers en werknemers) als aan de kant van de EVC-aanbieders. Het is ook raadzaam om het Nationaal Kenniscentrum EVC te vragen om de inzet van valideringsinstrumenten te monitoren.
- EVC-aanbieders stimuleren om de kwaliteit van hun werkwijze en producten verder te ontwikkelen. Het Nationaal Kenniscentrum EVC kan dit stimuleren, bijvoorbeeld via de nieuwe kwaliteitscode EVC, via peer reviews van EVC-aanbieders en door het faciliteren van intervisie voor assessoren.

3. Verbinding tussen beide routes

- Stimuleer EVC-aanbieders en examencommissie om bij elkaar 'in de keuken' kijken. Bijvoorbeeld: een EVC-aanbieder woont een vergadering van de examencommissie bij en leert hoe besluitvorming over de verzilveringsprocedure eruit ziet. Andersom kunnen leden van examencommissies meelopen met een EVC-aanbieder tijdens het uitvoeren van een assessment om te ervaren hoe dit proces verloopt. Vertrouwen start bij een transparante systematiek en duidelijke voorlichting naar elkaar ('co-makership'). In 2014 startte een Europees (Leonardo) project waarin EVC-aanbieders bij elkaar een peerreview uitvoerden als methode van kwaliteitszorg met elkaar te delen. De eerste ervaringen zijn positief. Een dergelijke stimulering zou ook kunnen werken tussen Examencommissies en EVC-aanbieders. Het Nationaal Kenniscentrum EVC kan hierin een stimulerende rol spelen.
- Binnen het onderwijs duidelijke aanspreekpunten benoemen ten aanzien van validering en verzilvering zodat dit voor zowel EVC-aanbieders als examencommissies duidelijk is. Het bevordert de samenwerking en transparantie. Dit is een aanbeveling voor onderwijsinstellingen.
- De ontwikkeling en verbinding tussen de onderwijs- en arbeidsmarktroute monitoren. Deze aanbeveling komt voort uit de resultaten van het vragenlijstonderzoek. Er zijn verschillende wensen en intenties uitgesproken waarvan het raadzaam is om deze in de toekomst aan de praktijk te toetsen. De EVC Raad en het ministerie van OCW kunnen deze verantwoordelijkheid op zich nemen.

4. Branchestandaarden

- Branches stimuleren om kwalificatiestructuren conform richtlijnen te beschrijven in leeruitkomsten en herkenbare eenheden met een niveau-aanduiding van bijvoorbeeld het NLQF om uitwisseling mogelijk te maken. Het Nationale Kenniscentrum EVC en sociale partners kunnen dit stimuleren binnen branches.
- Kwalificaties in het ho beschrijven in leeruitkomsten en in uitwisselbare eenheden. Op deze manier ontstaat er een verbinding tussen branchekwalificaties en reguliere kwalificaties. Het ministerie van OCW kan hier een belangrijke aanjagende rol in spelen net als de Vereniging Hogescholen en VSNU.

5. Communicatie

- Aandacht voor bekendheid rondom de transitie van het EVC-systeem binnen het onderwijs over de volle breedte (niet alleen examencommissies). Uit het vragenlijstonderzoek bleek dat veel examencommissies nog onbekend zijn met de ontwikkelingen van het EVC-systeem. Het servicepunt examinering en het Nationale Kenniscentrum EVC kunnen zich hier op richten, net als de EVC Raad en de koepelorganisaties.
- De Inspectie van het Onderwijs en de NVAO betrekken bij de voorlichting over de transitie van het EVC-systeem. Deze aanbeveling wordt meegegeven aan het Nationale Kenniscentrum EVC.

6 Bijlagen

6.1 Bijlage 1 Vragenlijst voor EVC-aanbieders

Algemeen

1. Bent u bekend met de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering met een afzonderlijke onderwijsroute en arbeidsmarktroute?
2. Richt u zich als EVC-aanbieder op ho, mbo- en/of branchestandaarden?
3. Bent u verbonden aan een onderwijsinstelling?

Valideringsprocedures

4. Voor welke type kwalificaties biedt u valideringsprocedures op de arbeidsmarkt aan? [keuze(s) kunnen maken uit: branchestandaarden, mbo-kwalificaties (crebo), ho-kwalificaties (croho)]
5. Voert u naast EVC-procedures ook andere valideringsprocedures uit? Zo ja, welke?
6. Hoeveel EVC-procedures voert u per jaar uit?
7. Hoeveel andere valideringsprocedures voert u per jaar uit?
8. Verwacht u na 2015 een breder palet aan valideringsinstrumenten te gaan inzetten? Zo ja, kunt u aangeven welke instrumenten u wilt gaan inzetten?
9. Gaat u de werkwijze ten aanzien van de intake voorafgaand aan de uitvoering van een EVC-/valideringsprocedure aanpassen n.a.v. de invoering van beide routes? Zo ja, kunt u aangeven op welke manier u uw werkwijze gaat aanpassen?
10. Blijft u focussen op EVC op de arbeidsmarkt of ziet u ook nog een rol voor u als EVC-aanbieder t.a.v. validering binnen onderwijsinstelling (validering binnen de poort)?
Zo ja, wat voor rol ziet u voor u weggelegd? Hoe gaat u die rol vormgeven?
Zo nee, kunt u toelichten waarom u geen rol voor u ziet weggelegd?

Voorlichting aan opdrachtgevers en klanten

11. Geeft u in uw voorlichting aan dat u geen garanties kunt geven over te verkrijgen vrijstelling van onderwijs en/of diploma's maar dat dit besluit om ervaringscertificaten/rapportages te accepteren en hier vrijstelling aan te verbinden wordt genomen door examencommissies?
12. Geeft u in uw voorlichting aan opdrachtgevers en klanten aan dat, indien het loopbaandoel het behalen van een mbo- of ho-diploma is, zij hiervoor een onderwijsinstelling moeten benaderen?

Samenwerking met onderwijsinstellingen

13. Hoe geeft u de samenwerking met de onderwijsinstelling vorm?
14. Met hoeveel onderwijsinstellingen werkt u samen op dit vlak?
15. Heeft u afspraken gemaakt met onderwijsinstellingen over de voorwaarden voor het accepteren en overdragen van ervaringscertificaten/rapportages? Geef hierbij ook aan welke afspraken er gemaakt zijn.

Verbinding tussen arbeidsmarktroute en onderwijsroute

16. Indien uw opdrachtgever of klant wil dat het te behalen ervaringscertificaat, op termijn ook ingezet moet kunnen worden in de

onderwijsroute, hoe bevordert u dan dat eventuele verzilvering in de onderwijsroute mogelijk is voor uw klanten?

17. Welke afspraken acht u wenselijk voor een optimale verbinding tussen arbeidsmarktroute en onderwijsroute?

Overig

18. Overige opmerkingen:

19. Wenst u een terugkoppeling te ontvangen van de belangrijkste resultaten?

- Ja. Vul hier uw e-mail adres in:
- Nee

6.2 Bijlage 2 Vragenlijst Examencommissies

1. Aan wat voor onderwijsinstelling bent u als lid van de examencommissie verbonden?
  - Mbo, bekostigd
  - Mbo, niet bekostigd
  - Hbo, bekostigd
  - Hbo, niet bekostigd
  - Combinatie bekostigd en niet bekostigd
2. Bent u bekend met de transitie van het EVC-systeem naar een systeem van validering met een afzonderlijke onderwijsroute en arbeidsmarktroute?

Beleid ten aanzien maatwerktrajecten voor volwassenen binnen het door de overheid gereguleerde onderwijs

3. Heeft uw onderwijsinstelling beleid om maatwerk of verkorte trajecten voor volwassenen aan te bieden?
  - Ja. Is dit beleid hetzelfde voor de hele instelling?   Kunt u een toelichting op de inhoud van het beleid geven en, indien van toepassing, benoemen op welke punten het beleid binnen de instelling (bijv. per afdeling of sector) verschilt.
  - Nee. Is de ambitie uitgesproken om dit beleid de komende jaren te ontwikkelen?
4. Houdt uw onderwijsinstelling voor het verlenen van vrijstellingen voor onderwijs en/of examinering aan volwassenen rekening met eerder verworven competenties?
  - Ja. Geef aan op welke manier.
    - i. Werkwijze: met inzet van valideringsinstrumenten
    - ii. Werkwijze verschilt
  - Nee
5. Welke valideringsinstrumenten voor het erkennen van eerder verworven competenties worden er binnen uw onderwijsinstelling ingezet?
6. Voert uw onderwijsinstelling zelf de valideringsprocedure uit?
  - Ja
  - Nee. Maakt uw onderwijsinstelling gebruik van externe organisaties zoals EVC-aanbieders? Kunt u aangeven op welk vlak er wordt samengewerkt en hoe de samenwerking is vormgegeven?/
7. Worden er maatwerktrajecten (bijvoorbeeld verkorte trajecten) voor volwassenen aangeboden?
  - Ja. Op welke wijze?
  - Nee
8. Hoeveel maatwerktrajecten voor volwassenen biedt u jaarlijks aan? (ook mogelijkheid geven dat de informatie hierover niet bekend is bij vrageninvuller) Hoeveel is dat ten opzichte van het totaal aantal reguliere trajecten, uitgedrukt in een percentage?

Samenwerking met EVC-aanbieders (niet gelieerd aan uw onderwijsinstelling)

9. Indien u als onderwijsinstelling bij validering in de onderwijsroute een rol ziet voor (niet aan uw instelling verbonden) EVC-aanbieders: hoe wilt u de samenwerking met de EVC-aanbieders dan vormgeven?
10. Welke voorwaarden en afspraken heeft u geformuleerd om te komen tot

ketensamenwerking, met bijvoorbeeld EVC-aanbieders en werkgevers om kandidaten met een ervaringscertificaat te kunnen bedienen aan de poort?

11. Welke maatregelen of afspraken acht u wenselijk om de samenwerking aan te gaan/te optimaliseren?

Verbinding onderwijsroute en arbeidsmarktroute

12. Biedt uw onderwijsinstelling informatie aan externen (zoals (niet aan uw instelling verbonden) EVC-aanbieders) over de eisen die uw onderwijsinstelling stelt aan bewijsstukken t.b.v. besluitvorming over vrijstelling van onderwijs en/of examinering?

Uitvoering van de valideringsprocedure

13. Biedt uw onderwijsinstelling valideringsprocedures aan voor alle formele kwalificaties?

- Ja
- Nee. Geef aan voor welke domeinen/ sectoren welke kwalificaties/opleidingen valideringsprocedures beschikbaar zijn.
Indien ho: maak een keuze uit de volgende sectoren (meerdere antwoorden mogelijk)
- 1. Economie
- 2. Gedrag en maatschappij
- 3. Gezondheidszorg
- 4. Landbouw en natuurlijke omgeving
- 5. Onderwijs
- 6. Taal en cultuur
- 7. Techniek

Indien mbo: maak een keuze uit de volgende domeinen (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- Bouw en infra;
- Afbouw, hout en onderhoud;
- Techniek en procesindustrie;
- Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek;
- Media en vormgeving;
- Informatie en communicatietechnologie;
- Mobiliteit en voertuigen;
- Transport, scheepvaart en logistiek;
- Handel en ondernemerschap;
- Economie en administratie;
- Veiligheid en sport;
- Uiterlijke verzorging;
- Horeca en bakkerij;
- Toerisme en recreatie;
- Zorg en Welzijn;
- Voedsel, natuur en leefomgeving

14. Hanteert uw onderwijsinstelling gestandaardiseerde valideringsprocedures bij de verkorting van de opleiding?

15. Alleen voor mbo-instellingen: Maakt uw instelling onderscheid in

valideringsinstrumenten gericht op vrijstelling van onderwijs en
valideringsinstrumenten gericht op vrijstelling van examens?

16. Welk type vrijstelling wordt er door de examencommissie verleend?

- Vrijstelling van onderwijs
- Vrijstelling van examinering

Overig

17. Overige opmerkingen:

18. Wenst u een terugkoppeling te ontvangen van de belangrijkste resultaten?

- Ja. Vul hier uw e-mail adres in:
- Nee

6.3 Aanmeldingen rondetafelgesprek 2 oktober 2015

Organisatie	Naam
Inspectie van het Onderwijs	Marita Oosterkamp
Inspectie van het Onderwijs	Gerrie Leenen
Ministerie van OCW	Marjo Janssen
FNV	Isabel Coenen
St. vd Arbeid	Cecile Lambregts
St. Examenkamer	B. Dankloff
MBO Diensten	Marleen van der Wiel
Hogeschool Zuyd	Roger Hensen
Friese Poort	Cor Weidema
Friese Poort	Pietsje Kinderman
Vigor	Klaas Hoeksema
Haka	Karin Kleine
Landstede	Udo Lut
Deltion	Imke van Dijk
HAN	Mea Verbunt
Zadkine	Ruud van Zandwijk
Zadkine	Jose Haen
Zadkine	A. van Noort
Wellantcollege	Frans van Rongen
Noorderpoort	Linda Broekmans
NRTO	Justus Tengbergen
NTI	Bob Nijssen
Vereniging Verticaal Transport	Lion Verhagen
Zelfstandige	Tineke Sessink